

การผลิตวาทกรรมชาตินิยมของรัฐบาลไทยในสมัยรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา
(พ.ศ. 2557 – 2562)¹

Nationalism Discourse Production of Thai Government in General Prayut
Chun-ocha (Between B.E.2015 – 2019)

กฤตภาส จิตต์กลับ²
Kittapast Jitklub

¹ บทความนี้เป็นผลงานการศึกษาค้นคว้าอิสระในรายวิชาสัมมนาทางการปกครอง ของหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชา
รัฐศาสตร์ ภาควิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

² ผู้นิพนธ์ประสานงาน นักศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Corresponding Author, Undergraduate Student, Department of Political Science and Public
Administration, Faculty of Social Sciences, Kasetsart University, E-mail: kittapast.j@ku.ac.th

Received: 24 December 2021, Accepted: 25 June 2024, Published: 30 June 2024

บทคัดย่อ

การกระทำการรัฐประหารยึดอำนาจของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ในวันที่ 22 พฤษภาคม 2557 โดยมีพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นหัวหน้าและจัดตั้งคณะรัฐบาลในนามคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) เป็นการก้าวขึ้นมามีอำนาจจากการทำรัฐประหารยึดอำนาจ จึงทำให้ประชาชนบางส่วนไม่ยอมรับคณะรัฐบาลส่งผลให้คณะรัฐบาล ต้องหาวิธีการเพื่อทำให้ประชาชนภายในประเทศยอมรับ จึงนำไปสู่การสร้างวาทกรรมชาตินิยมขึ้นมา เพื่อรวมอำนาจประเทศให้ประชาชนมีความปรองดองสามัคคีเป็นหนึ่งเดียวกัน พร้อมทั้งแสดงให้เห็นว่าเป็นรัฐบาลที่มีความรักชาติและทำเพื่อประชาชน ด้วยเหตุนี้จึงทำให้เกิดความสนใจว่า หลังจากทีพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา และคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ได้ทำการรัฐประหารและก้าวขึ้นมามีอำนาจเป็นคณะรัฐบาลบริหารประเทศนั้น ได้สร้างวาทกรรมวาทกรรมชาตินิยมออกมาในรูปแบบใดบ้างและเป็นอย่างไร ในบทความฉบับนี้จะทำการนำเสนอผ่านมุมมอง 3 แนวคิด คือ แนวคิดชาตินิยม แนวคิดวาทกรรมและแนวคิดอำนาจนำ ซึ่งผลการศึกษาพบว่า หลังจากทีพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา และคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ได้ทำการรัฐประหารและก้าวขึ้นมามีอำนาจเป็นคณะรัฐบาลบริหารประเทศนั้น ได้ทำการผลิตวาทกรรมชาตินิยมออกมา 3 รูปแบบแก่ประชาชน คือ ผลิตวาทกรรมชาตินิยมในรูปแบบคำพูดของตัวผู้นำรัฐ การผลิตวาทกรรมชาตินิยมในรูปแบบบทเพลงของรัฐบาลและการผลิตวาทกรรมชาตินิยมในรูปแบบของการศึกษา เพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจนำทางการเมือง

คำสำคัญ: วาทกรรม, ชาตินิยม, อำนาจนำ, ประยุทธ์ จันทร์โอชา, คณะรักษาความสงบแห่งชาติ

Abstract

The National Council for Peace and Order (NCPO) seizes power in coup on May 22, 2014, headed by Prayuth Chan-o-cha. A change of government became a new government under the National Council for Peace and Order (NCPO) which Prayuth Chan-o-cha was prime minister of Thailand. However, Gen Prayuth had taken overpower in a wrong way. He didn't participate in a free and fair democratic election as a regime of Thailand type which a democratic regime of government with the King as the Head of State. A coup d'état was impacted on the public administration by accepting Gen Prayut Chan-o-cha that he has to find a way to make Thai people accept the new Prime minister which led to examine nationalism as a discourse in order to unify Thai people to be harmony and unity. As well as showing the reasonable patriotism does it for all Thai people. For this reason, the interesting of Gen Prayut Chan-o-cha seizes power in coup as a new government executive who created the new forms and types of nationalism discourse. In this article will present three concepts: hegemony, discourse concept, nationalism. The results of study showed that General Prayut Chan-o-cha, The National Council for Peace and Order (NCPO), has developed nationalism discourse with three meanings for Thai people: the nationalism discourse in the speech form, the nationalism discourse in the national song and the nationalism discourse in education form in order to gain political hegemony.

Keywords: Discourse, Nationalism, Hegemony, Prayuth Chan-o-cha, The National Council for Peace and Order (NCPO)

บทนำ

ภายหลังจากที่พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ได้ทำการรัฐประหารยึดอำนาจรัฐบาลรักษาการของนายนิวัฒน์ธำรง บุญทรงไพศาล ในวันที่ 22 พฤษภาคม 2557 โดยอ้างเหตุผลว่า เพราะวิกฤตทางการเมือง ใน พ.ศ. 2556-2557 และคัดค้านร่างพระราชบัญญัตินิรโทษกรรมฯ ซึ่งการขึ้นมาเป็นนายกรัฐมนตรีของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชาในครั้งนี้เป็นการยึดอำนาจก้าวขึ้นมาเป็นนายกรัฐมนตรีโดยการรัฐประหาร ทำให้ประชาชนบางส่วนไม่ยอมรับในการกระทำครั้งนี้ เพราะเป็นการกระทำที่ขัดต่อระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข จึงทำให้รัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ต้องหาทางทุกวิถีเพื่อสร้างการยอมรับและความเชื่อมั่นของประชาชนผ่านแนวคิดชาตินิยม เพื่อรวมอำนาจประเทศให้ประชาชนมีความปรองดองสามัคคีเป็นหนึ่งเดียวกัน พร้อมทั้งแสดงให้เห็นว่าเป็นรัฐบาลที่มีความรักชาติและทำเพื่อประชาชน

การสร้างความเป็นชาตินิยมจากรัฐในเรื่องความรักชาติ เป็นวิธีการที่สำคัญอย่างมาก เพราะความรักชาตินี้เป็นเครื่องมือในการสร้างวาทกรรมเพื่อนำไปสู่ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน สามารถยึดเหนี่ยวจิตใจของประชาชนภายในชาติได้อย่างดี ทำให้ประชาชนเกิดความรักใคร่กลมเกลียวกัน ปลุกเร้าความเป็นพวกพ้อง พร้อมทั้งเป็นวิธีการที่นิยมอย่างมากของรัฐในการนำมาใช้ในการเผยแพร่อุดมการณ์ของชาติ ช่วยกล่อมเกล่าให้ประชาชนในประเทศเชื่อฟังคล้อยตามและปฏิบัติตามในสิ่งที่รัฐกำหนด ง่ายต่อการที่รัฐควบคุมประชาชนไปในทิศทางที่รัฐบาลต้องการ ประกอบกับรัฐบาลในสมัยพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นั้นได้ควบคุมทั้งทางสื่อการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นการเผยแพร่ความรักชาติผ่านสื่อหรือการสอดแทรกเนื้อหาความรักชาติไปในแบบเรียน จึงทำให้รัฐสามารถกระจายแนวคิดชาตินิยมหรือความรักชาตินี้ไปสู่ประชาชนในประเทศได้โดยง่าย สนองความมั่นคงเชิงอำนาจของรัฐบาล

วัตถุประสงค์

บทความวิชาการนี้ต้องการศึกษาการผลิตวาทกรรมชาตินิยมของรัฐบาลพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ในฐานะนายกรัฐมนตรีและหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ว่าผลิตออกมาในรูปแบบใดบ้างและเป็นอย่างไร ผ่านแนวคิดชาตินิยมและแนวคิดวาทกรรม โดยบทความนี้จะประกอบไปด้วยแนวคิดชาตินิยมและแนวคิดวาทกรรม และประเด็นที่น่าสนใจเนื้อหาหลักออกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่หนึ่งการผลิตวาทกรรมชาตินิยมในรูปแบบคำพูดของตัวผู้นำรัฐ ส่วนที่สองการผลิตวาทกรรมชาตินิยมในรูปแบบบทเพลงของรัฐบาล และส่วนที่สามการผลิตวาทกรรมชาตินิยมในรูปแบบของการศึกษา

แนวคิดที่ใช้ในการศึกษา

แนวคิดชาตินิยม

ชาตินิยม หมายถึง แนวคิดอุดมการณ์ที่แสดงถึงความรู้สึกรักชาติ จงรักภักดีต่อประเทศชาติ ให้ความสำคัญกับผลประโยชน์ของชาติ เชื่อในความยิ่งใหญ่ของเชื้อชาติและความเป็นเอกภาพของชาติ ชาตินิยมถ้าเอาแนวความคิดนี้มาใช้ในทางบวกจะก่อให้เกิดความเป็นชาติขึ้นและทำให้ความเป็นเอกภาพแห่งชาติอยู่ในสังคม แต่หากนำมาใช้ในด้านลบความต้องการความเป็นเอกภาพแห่งชาติ หรือความรู้สึกจงรักภักดีต่อชาติอาจส่งผลให้ระบอบระหว่างประเทศไม่เสถียรภาพได้เช่นกัน เนื่องจากชาตินิยมอาจนำไปเป็นข้ออ้างในการเรียกร้องสิทธิในการปกครองตนเอง หรือ การแยกตัวออกเป็นรัฐอิสระ หรือเป็นข้ออ้างในการดำเนินนโยบายขยายดินแดนและทำการยึดครองชาติอื่น (จุฑาทิพ คล้ายทับทิม, 2561, น. 20-21)

สำหรับชาตินิยมไทย คือ การที่รัฐได้ปลูกฝังความเป็นไทย ให้ความสำคัญของเชื้อชาติโดยเชื่อมโยงกันกับสถาบันพระมหากษัตริย์ โดยความเป็นไทยจะเน้นอย่างชัดเจนในเรื่องของศิลปขนบธรรมเนียมประเพณีของไทย โดยปลูกฝังชาตินิยมทางวัฒนธรรมอย่างเข้มข้น หล่อหลอมอัตลักษณ์ชาติ รวมถึงแนวคิดการพัฒนาความเจริญ รักษาจิตใจอย่างไทย เน้นการทำหน้าที่ตามสถานภาพของความเป็นคนไทย และต้องสามัคคีเสียสละเพื่อชาติ นอกจากนี้ชาตินิยมไทยยังให้ความสำคัญและความหมายของ “พระมหากษัตริย์” (สายชล สัตยานุรักษ์, 2551, น. 99-108) จึงทำให้ภาพรวมของชาตินิยมไทย เป็นเรื่องของสถาบันพระมหากษัตริย์และเรื่องของประเทศชาติเป็นสำคัญ

ฉะนั้นแนวคิดชาตินิยมจึงเป็นเครื่องมือทางสังคมอย่างหนึ่ง ที่ผู้นำแต่ละชาติมักใช้เป็นตัวผลักดันให้ประชาชนในประเทศเกิดความสำนึกรักในความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของชาติ ตลอดจนสำนึกรักหวงแหนและภักดีต่อชาติอย่างที่สุด แนวคิดชาตินิยมนี้จึงปรากฏผลออกมาเชิงประจักษ์ต่อสังคม คือ ผู้นำสังคมหรือประเทศชาติสามารถควบคุมการดำเนินการของกิจกรรมทางสังคมได้อย่างเรียบง่าย เพราะความเป็นหนึ่งเดียวทางความคิดและความเชื่อของคนในชาติ ซึ่งผู้นำส่วนใหญ่มักปลูกฝังแนวคิดชาตินิยมให้แก่ประชาชนในชาติผ่านการสร้างวาทกรรม โดยจะอธิบายเกี่ยวกับแนวคิดวาทกรรมในส่วนต่อไป

แนวคิดวาทกรรม

ในส่วนนี้จะนำเสนอแนวคิดวาทกรรม ของมิเชล ฟูกูต์ (Michel Foucault) ชาวฝรั่งเศสเป็นนักทฤษฎีสังคมวิทยาที่มีอิทธิพลในช่วงท้ายคริสต์ศตวรรษที่ 20 ซึ่งวาทกรรมนั้นเป็นเครื่องมือของอำนาจที่สามารถแผ่ตัวอยู่ในทุกๆ อย่างรอบตัวของมนุษย์ ไม่ว่าจะเป็นความคิด จารีตปฏิบัติ กฎเกณฑ์ ความเชื่อ คุณค่า ที่สถาบันต่างๆ ในสังคมที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้นๆ ใช้เป็นตัวกำหนดเอกลักษณ์และความหมายให้เกิดขึ้น เพื่อนำไปสู่การสร้างความเห็นชอบต่อเรื่องๆ หนึ่งไปในทิศทางเดียวกัน ทุกๆ อย่างในชีวิตประจำวันของมนุษย์สามารถมองว่าเป็นวาทกรรมได้ทั้งสิ้น หากว่าสิ่งเหล่านั้นกำลังเป็นการสร้างความหมายหรือเป็นการตีตรา ที่ขึ้นารอบการรับรู้ของบุคคลในลักษณะของ “มาตรฐาน” และ “ความเป็นปกติ” ให้ตัวมันเอง ขณะที่ได้การสร้างความหมายให้สิ่งที่ต่างออกไปหรือไม่เหมือนกับชุดวาทกรรมนั้นๆ กลายเป็นสิ่งที่ถูกวาทกรรมที่สร้างขึ้นมานั้นนั้นได้กดทับ

ด้อยกว่า เป็นสิ่งที่ผิด กระทั่งถูกทำให้เลือนหายไปจากสังคมได้ (สุซานุช พันธนิยะ, 2562, น. 29-33) โดยที่คนในสังคมส่วนใหญ่มักไม่ทันได้ฉุกละหุกข้อสงสัยในที่มาที่ไปของมัน แต่กลับยอมรับคล้อยตามอย่างสนิทใจและปฏิบัติตามอย่างสมัครใจ

ฉะนั้นจึงสรุปได้ว่าวาทกรรมเป็นกลไกอย่างหนึ่งของผู้มีอำนาจ ในการสร้างวาทกรรมขึ้นมาเพื่อควบคุมหรือจัดการสังคมได้อย่างแนบเนียน โดยการสร้างความคิด ความเชื่อหรือความเห็นขึ้นมาและหล่อหลอมจนสิ่งนั้นกลายเป็นเรื่องปกติ จนทำให้ประชาชนในสังคมหลงเชื่อคล้อยตามว่าวาทกรรมต่างๆ ที่ผู้นำสร้างขึ้นนี้เป็นสิ่งที่ถูกต้องปกติ จึงทำให้สิ่งเหล่านี้มาแทนที่ ความคิด ความเชื่อเก่าๆ จนในที่สุดได้เลือนหายไป จนหมดเหลือเพียงแต่วาทกรรมที่ผู้มีอำนาจนั้นได้สร้างขึ้นใหม่ ซึ่งอำนาจในการควบคุมสังคมของผู้มีอำนาจนี้นั้นเรียกว่า “อำนาจนำ” ซึ่งในส่วนต่อไปจะอธิบายเกี่ยวกับแนวคิดอำนาจนำ ซึ่งเป็นอำนาจที่เกิดขึ้นจากวาทกรรมที่ผสานแนวคิดชาตินิยมของผู้มีอำนาจ

แนวคิดอำนาจนำ

แนวคิดอำนาจนำของบทความนี้เป็นการอธิบายแนวคิดอำนาจนำของอันโตนิโอ กรัมสกี (Antonio Gramsci) ซึ่งแนวคิดอำนาจนำนี้ได้รับอิทธิพลมาจากแนวคิดของคาร์ล มาร์กซ์ (Karl Marx) โดยมากซ์นั้นได้แบ่งโครงสร้างทางสังคมออกเป็น 2 ส่วน นั่นคือ ส่วนแรกโครงสร้างส่วนบน ซึ่งหมายถึงตัวผู้ปกครองนำหรือชนชั้นสูง ได้สร้างความยินยอมและสามัคคีกันเพื่อให้เกิดการยอมรับต่อตัวผู้ปกครองที่ได้ส่งมายังประชาชนในสังคม เช่น ความเชื่อ อุดมการณ์ ระบบความคิด กฎหมาย วัฒนธรรม และอีกส่วนคือ โครงสร้างส่วนล่าง เป็นโครงสร้างของประชาชน พื้นที่โครงสร้างทางเศรษฐกิจ โดยมาร์กซ์ให้ความสำคัญกับโครงสร้างส่วนล่างมากกว่าส่วนบน เพราะมาร์กซ์เชื่อว่าโครงสร้างทางเศรษฐกิจเป็นตัวกำหนดความเป็นไปของสังคม แต่สำหรับกรัมสกี นั้นให้ความสำคัญกับโครงสร้างส่วนบนมากกว่า เพราะโครงสร้างส่วนบนเป็นพื้นที่ที่ชนชั้นผู้ปกครองได้สร้างความยินยอม ให้ประชาชนในสังคมยอมรับต่อการครอบงำของชนชั้นผู้ปกครอง โดยการใช้วิธีการสร้างการครอบงำต้องมีอำนาจบังคับและครอบงำอุดมการณ์ ซึ่งจะนำไปสู่สู่สภาวะการยินยอมพร้อมใจกันโดยธรรมชาติ (พิชามญช์ ศรีรักษาสินธุ์ และไพลิน ภูจินาพันธุ์, 2563, น. 178-179) คือ การที่คนในสังคมรู้สึกคล้อยตามเป็นเรื่องปกติ ไม่รู้สึกว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงหรือถูกบังคับให้ยอมรับ

ฉะนั้น การที่ผู้ปกครองจะสร้างสภาวะการครองอำนาจนำได้นั้น ผู้ปกครองต้องใช้เครื่องมือกลไกการครองอำนาจนำ ซึ่งกลไกการครองอำนาจนำจะปรากฏในพื้นที่ประชาสังคม (ระบบความคิด ความเชื่อ และอุดมการณ์) โดยจะทำหน้าที่ถ่ายทอดสิ่งที่ชนชั้นปกครองต้องการที่จะเผยแพร่ไปสู่สังคม และทำให้คนในสังคมเกิดความยินยอมที่จะยอมตกอยู่ใต้อำนาจของชนชั้นปกครอง ซึ่งเครื่องมือกลไกที่ว่านี้ก็คือ การสร้างวาทกรรมของชนชั้นผู้ปกครองที่สอดแทรกเข้าไปในสังคม จึงกล่าวได้ว่าจุดประสงค์ของการครองอำนาจนำนั้นก็เพื่อให้คนในสังคมนั้นยอมรับอำนาจของผู้ปกครองโดยไม่มีเงื่อนไขหรือมีข้อสงสัยในการปรากฏตัวของผู้ปกครอง

จากการศึกษาแนวคิดที่เกี่ยวข้องทั้ง 3 แนวคิดข้างต้น จะสามารถวิเคราะห์ถึงความสัมพันธ์ในประเด็นทางการเมืองจะสรุปได้ว่า เมื่อผู้ปกครองก้าวขึ้นมามีอำนาจปกครองประชาชน การที่จะทำให้ประชาชนยอมรับ

ในตัวผู้ปกครองต้องทำการสร้างวาทกรรมขึ้นมา ซึ่งวาทกรรมนี้เป็นวาทกรรมเชิงชาตินิยม เพราะจะทำให้ประชาชนหลอมรวมเป็นหนึ่งเดียวกัน เป็นการรวบอำนาจ และถูกถ่ายทอดออกมาในลักษณะของผู้ปกครองที่มีความรักชาติ กระทำการต่างๆเพื่อชาติรวมถึงประชาชนในชาติ และในที่สุดก็ส่งผลให้ผู้ปกครองสร้างสภาวะการครองอำนาจนำได้ คือ ประชาชนยอมรับในตัวผู้ปกครองโดยไม่สงสัยและผู้ปกครองสามารถครอบงำประชาชนในสังคมได้ง่ายขึ้น

ผลการศึกษา

จากการศึกษาความเชื่อมโยงระหว่าง 3 แนวคิดที่ใช้ในการศึกษา เพื่อมองผ่านประเด็นทางการเมืองไทยในปัจจุบัน กลับพบว่ามีสอดคล้องกับการกระทำของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ในฐานะนายกรัฐมนตรีและหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ซึ่งการที่พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ได้ขึ้นมาเป็นผู้ปกครองโดยไม่ได้มาจากการเลือกตั้ง เป็นการก้าวขึ้นมาเป็นผู้ปกครองอย่างไม่ถูกต้องตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขซึ่งเป็นระบอบการปกครองของประเทศไทย ส่งผลให้ประชาชนต่างไม่ยอมรับ จึงทำให้พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ต้องหาวิธีเพื่อให้ประชาชนในประเทศยอมรับในคณะรัฐบาลของตน นำไปสู่การสร้างวาทกรรมจากผู้ปกครองขึ้น ซึ่งเป็นวาทกรรมเชิงชาตินิยม โดยในส่วนต่อไปจะเป็นการนำเสนอการสร้างวาทกรรมชาตินิยมของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 รูปแบบ คือ 1) การผลิตวาทกรรมชาตินิยมในรูปแบบของการศึกษา 2) การผลิตวาทกรรมชาตินิยมในรูปแบบบทเพลงของรัฐบาล 3) การผลิตวาทกรรมชาตินิยมในรูปแบบคำพูดของตัวผู้นำรัฐ ดังนี้

1) การผลิตวาทกรรมชาตินิยมในรูปแบบคำพูดของตัวผู้นำรัฐ

วาทกรรมชาตินิยมอย่างแรกของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา คือการสื่อสารด้วยคำพูดจากผู้ปกครองไปยังประชาชน ย่อมเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างมาก เพราะคำพูดหรือภาษาที่กล่าวมานั้นสามารถสร้างความเชื่อและความคิดได้ (ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร, 2556, น. 22) ตั้งแต่พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ได้นำคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) เข้ามาบริหารประเทศก็เน้นในเรื่องการสื่อสารมาตลอด มีการจัดเวลาให้นายกรัฐมนตรีได้แถลงต่อสาธารณชนในรายการคืนความสุขให้คนในชาติอยู่ทุกวันศุกร์ ในภาพรวมค้นพบว่าการสื่อสารด้วยภาษาคำพูดของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นการแสดงออกซึ่งความปรารถนาดีต่อประชาชน โดยแสดงออกว่าเป็นคณะรัฐบาลที่มีความห่วงใยต่อประชาชนเป็นอย่างมาก มีความหวังดีต่อประเทศและสถาบันหลักของชาติ มีความซื่อสัตย์ มุ่งมั่นในการแก้ปัญหาต่างๆ รวมทั้งมีความพยายามโน้มน้าวใจประชาชนด้วยหลายวิธี โดยเฉพาะสร้างให้ผู้ฟังเกิดความกลัว คือ ทำนองว่าถ้าไม่ร่วมมือกับคณะรัฐบาลของตน บ้านเมืองจะวุ่นวาย อีกทั้งยังใช้ความรู้สึกชาตินิยมไปเป็นเครื่องมือหลอมรวมประชาชนให้เป็นหนึ่งเดียว (ธัญวัฒน์ อภิภูม, 2560) ซึ่งจะยกตัวอย่างการนำเสนอวาทกรรมชาตินิยมของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ในรูปแบบของคำพูดในรายการคืนความสุขให้คนในชาติออกมาเป็น 3 ประเด็น โดยเริ่มจากประเด็น

นายกรัฐมนตรีเป็นผู้เสียสละเพื่อเข้ามาแก้ไขปัญหาประเทศ การโน้มน้าวให้ประชาชนร่วมมือกับรัฐบาลทหาร และการเป็นคณะรัฐบาลที่เทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ ดังนี้

1.1) รัฐบาลทหารเป็นผู้เสียสละเพื่อเข้ามาแก้ไขปัญหาประเทศ คำพูดหรือวาตะของพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ที่นำมาเสนอในประเด็นแรกนี้ เป็นคำพูดที่พยายามสื่อสารไปยังประชาชนผ่านรายการ คืบความสุขให้คนในชาติว่า คณะรัฐบาลของตนคือผู้เสียสละเพื่อชาติ ดังคำกล่าวในรายการตอนหนึ่งว่า

“ผมคิดว่าคนไทยทุกคนเหมือนผม ไม่มีความสุขมาประมาณ 9 ปีแล้ว ขณะนี้ทุกคนอยู่ใน ความสุขสงบมาก ตั้งแต่ 20 และ 22 พฤษภาคม 2557 เป็นต้นมา คสช. ไม่ต้องการก้าวเข้าสู่อำนาจ ไม่ต้องการใช้อำนาจเพื่อผลประโยชน์ใดๆเลย แต่ประเทศชาติเดินหน้าต่อไปไม่ได้ ถ้าทหารและ ข้าราชการทุกคนไม่ทำอะไรเลย ใครจะมาดูแลท่าน ใครจะแก้ปัญหาคำถาม ในเมื่อประชาธิปไตยโดย สมบูรณ์ เดินหน้าต่อไปไม่ได้ ด้วยความขัดแย้ง เจ้าหน้าที่ถูกตำหนิ ประชาชนเกิดความไม่ไว้วางใจ การบังคับใช้กฎหมายปกติทำไม่ได้ ทั้งนี้ขอให้เชื่อมั่นในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ทุกภาคส่วนให้ ความร่วมมือ ทั้งข้าราชการ พลเรือน ตำรวจ ทหาร และให้กำลังใจซึ่งกันและกัน ประเทศชาติต้องมา ก่อนเสมอ” (รายการคืบความสุขให้คนในชาติ, วันที่ 30 พฤษภาคม พ.ศ. 2557)

จากตัวบทที่ยกตัวอย่างมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา พยายามสื่อสารไปยัง ประชาชนสร้างวาทกรรมชาตินิยมว่ารัฐบาลทหารเป็นผู้เสียสละเข้ามาควบคุมอำนาจเพื่อจัดความขัดแย้ง ที่ กระทบไปถึงระบบเศรษฐกิจและสภาพสังคม ตนและคณะจึงมีความจำเป็นที่จะต้องควบคุมอำนาจบริหาร ประเทศเพื่อไม่ให้ปัญหาทุกอย่างบานปลายและเมื่อจัดการปัญหาแล้วก็จะคืนอำนาจแก่ประชาชน (เชือก โขติ ช่วย และ กนกรัตน์ เลิศชูสกุล, 2560, น. 216) ทั้งยังแสดงความจริงใจต่อประเทศชาติบ้านเมือง จึงอยากจะให้ ประชาชนเปิดใจยอมรับและพร้อมที่เดินหน้าปฏิรูปประเทศไปพร้อมกัน เพราะต่างก็มีจุดมุ่งหมายเดียวกันคือ ประเทศชาติ

1.2 การโน้มน้าวให้ประชาชนร่วมมือกับรัฐบาลทหาร ในส่วนนี้เป็นประเด็นผู้ปกครองขอความ ร่วมมือกับประชาชน โดยพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา พยายามใช้คำพูดโน้มน้าวขอความร่วมมือกับประชาชน ให้ยอมรับและร่วมมือกับรัฐบาลของตนโดยนำเรื่องของชาติมาเป็นข้ออ้าง ดังคำกล่าวในรายการตอนหนึ่งว่า

“ในเรื่องของการขอความร่วมมือ ก็อยากจะให้พี่น้องประชาชนชาวไทยทุกคนได้รับทราบว่ วันนี้ปัญหาของประเทศเรานั้นมีมากมายเป็นปัญหาสะสมมาทั้งสิ้น การที่เราเข้ามาบริหารประเทศ ตอนนี้อยู่ประมาณ 5 เดือน คสช. บวรรัฐบาลด้วย ทั้งนี้ก็มุ่งหวังให้ประเทศของเรานั้นมีความเจริญมั่นคง อย่างยั่งยืน ถ้าพวกเราทุกคนไม่ร่วมมือกันไม่เริ่มทำกันตอนนี้เราก็ไม่รู้ว่าจะให้ใครมาทำอีก วันเวลา อาจจะไม่มีอีกแล้วในการที่จะแก้ปัญหา ถ้าเราจะรอให้ประชาธิปไตยเต็มรูปแบบมาแก้ตอนนี้คงไม่ ทັນ” (รายการคืบความสุขให้คนในชาติ, วันที่ 17 ตุลาคม พ.ศ. 2557)

จากตัวบทที่ยกมาในส่วนนี้ เป็นการแสดงให้เห็นว่าการสื่อสารด้วยคำพูดของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชาไปยังประชาชนในครั้งนี้พยายามหยิบประเด็นเรื่องปัญหาของชาติขึ้นมา เพื่อสร้างวาทกรรม

ชาตินิยมว่า ตอนนีประเทศชาติกำลังมีปัญหา จึงต้องการความร่วมมือของประชาชนทุกภาคส่วนสำคัญกับการปฏิรูปและพัฒนาประเทศ ความพยายามต่อเนื่องของพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นั้นต้องการจะบอกกับประชาชนว่าหากไม่เร่งรีบให้ความร่วมมือกับรัฐบาลทหารยุคนี้ จะไม่รับประกันได้ว่ารัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งในอนาคตจะทำได้หรือไม่ (ธนวัตร มัททวิวงศ์, 2559, น. 105) เพราะปัญหาส่วนใหญ่ของรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้ง คือ การดำเนินการต่างๆที่ต้องเอื้อต่อกลุ่มผลประโยชน์หรือนายทุนที่สนับสนุนพรรคของตนเอง

1.3 คณะรัฐบาลเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ ส่วนสุดท้ายของการผลิตวาทกรรมรูปแบบคำพูดได้นำเสนอประเด็นคำพูดของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ที่สื่อสารแก่ประชาชนในรายการคืนความสุขให้คนในชาติว่า คณะรัฐบาลของตนรักและเทิดทูนสถาบันกษัตริย์ ซึ่งเป็นศูนย์รวมจิตใจของคนในชาติ ดังคำกล่าวในรายการตอนหนึ่งว่า

“ความสามัคคีเป็นกำลังอย่างสูงสุดของหมู่ชน ให้สมดังพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่พระราชทานแด่พลกนิกรชาวไทย เมื่อ 50 กว่าปี ที่ผ่านมามีใจความว่า ประเทศไทยไหนถ้าประชาชนพลเมือง มีความสามัคคีกลมเกลียวกันดี มีระเบียบวินัย ประเทศนั้นก็เจริญและอยู่ในฐานะดี จึงเห็นได้ว่า ความสามัคคีกลมเกลียวกันนั้น ระหว่างคนในชาติ และความเข้าใจรักษาระเบียบวินัย เป็นปัจจัยสำคัญอันหนึ่ง ที่จะช่วยนำประเทศชาติสู่ความวัฒนาถาวร” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, วันที่ 12 ธันวาคม พ.ศ. 2558)

จากตัวบทข้างต้นนี้เป็นการแสดงให้เห็นว่า พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา พยายามสื่อสารด้วยคำพูดสร้างวาทกรรมชาตินิยมด้วยการหยิบยกสถาบันพระมหากษัตริย์ขึ้นมา เพื่อแสดงให้เห็นว่า ประเทศไทยมีสถาบันพระมหากษัตริย์เป็นศูนย์กลางรวมจิตใจของทุกคน อีกทั้งนายกรัฐมนตรีและประชาชนต่างก็มีความเคารพในสถาบันพระมหากษัตริย์เหมือนกัน (ธนวัตร มัททวิวงศ์, 2559, น. 105) เป็นความต้องการสร้างความกลมเกลียวกันในสังคมและการยอมรับจากประชาชนของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ซึ่งเป็นรัฐบาลที่เคารพและเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์

จะเห็นได้ว่า จากตัวบทคำพูดหรือภาษาในรายการคืนความสุขให้คนในชาติของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ที่ยกขึ้นมาสนับสนุนในการผลิตวาทกรรมรูปแบบแรก คือ การผลิตวาทกรรมชาตินิยมในรูปแบบคำพูดของตัวผู้นำรัฐนั้นมีความสอดคล้องกับแนวคิดชาตินิยมและแนวคิดวาทกรรม จากการที่พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา พยายามสร้างวาทกรรมชาตินิยม สร้างความคิดผ่านคำพูด โดยหยิบเรื่องของชาติและสถาบันพระมหากษัตริย์ขึ้นมาเพื่อให้ประชาชนยอมรับและร่วมมือกับรัฐบาลของตน ถึงแม้ว่าจะเป็นรัฐบาลที่มาจากการยึดอำนาจ แต่เป็นคณะรัฐบาลที่เคารพสถาบันพระมหากษัตริย์และมีความรักชาติ ซึ่งเหมือนกับประชาชนทุกคนภายในประเทศ โดยในส่วนต่อไปนี้จะเป็นการนำเสนอการผลิตวาทกรรมชาตินิยมในรูปแบบบทเพลงของรัฐบาล หลังจากทีรัฐบาลของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชาได้ยึดอำนาจและเข้ามาบริหารประเทศ

2) การผลิตวาทกรรมชาตินิยมในรูปแบบบทเพลงของรัฐบาล

จากปัญหาวิกฤตทางการเมือง ใน พ.ศ. 2556-2557 ส่งผลให้พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ได้ทำการรัฐประหารยึดอำนาจและเข้ามาบริหารประเทศเอง ซึ่งมีความต้องการให้ประชาชนมีความสามัคคีกันและยอมรับคณะรัฐบาลของตน ซึ่งมาจากการรัฐประหาร จึงนำไปสู่การผลิตวาทกรรมชาตินิยมในรูปแบบบทเพลงของรัฐบาล (วิชญพงศ์ อินทร์แก้ว และ เฉลิมศักดิ์ พิกุลศร, 2563, น. 270) โดยพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรีและหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ได้ประพันธ์เพลงคืนความสุขให้ประเทศไทยขึ้นมาเป็นบทเพลงแรก เพื่อสื่อความหมายต้องการคืนความสุขให้กับประชาชน ให้ประชาชนยอมรับในรัฐบาลทหาร และในเวลาต่อมาพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ได้ผลิตเพลงขึ้นมามากมายโดยรวมแล้วจำนวน 10 บทเพลง เพราะฉะนั้นในส่วนต่อไปจะนำเสนอบางบทเพลงของรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา โดยได้ทำการเลือกมา 3 บทเพลง ซึ่งจากบทเพลงที่เลือกมานั้นมีการสร้างวาทกรรมชาตินิยมที่แตกต่างกันออกไป สามารถแยกออกมาเป็นวาทกรรมย่อยในรูปแบบบทเพลงของรัฐบาลได้ 3 วาทกรรม คือ วาทกรรมผู้สร้างชาติและพัฒนา วาทกรรมความรักชาติ และวาทกรรมสามัคคีสมานฉันท์ปรองดอง

2.1) วาทกรรมผู้สร้างชาติและพัฒนาชาติในบทเพลงคืนความสุขให้ประเทศไทย

เพลงแรกที่จะนำเสนอ คือ เพลงคืนความสุขให้ประเทศไทย ซึ่งเป็นเพลงแรกของรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา หลังจากทีคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ได้ยึดอำนาจและเข้ามาบริหารประเทศ โดยเพลงนี้เป็นเพลงที่พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา พยายามสร้างวาทกรรมชาตินิยม ในลักษณะว่ารัฐบาลของตนเป็นผู้สร้างชาติและพัฒนาชาติดังตัวอย่างเพลงตอนหนึ่งว่า

“เราจะทำตามสัญญา ขอเวลาอีกไม่นาน
 แลแผ่นดินทั้งดงจะคืนกลับมา
 เราจะทำอย่างซื่อตรง ขอแคเธอจงไวใจและศรัทธา
 แผ่นดินจะดีในไม่ช้า ขอคืนความสุขให้เธอประชาชน
 วันนี้ต้องเหน็ดเหนื่อยก็รู้ จะขอสูกับอันตรราย
 ชาติทหารไมยอมแพ้พ่าย นี่คือคำสัญญา
 วันนี้ชาติเผชิญพาลภัย ไฟลุกโชนขึ้นมาทุกครา
 ขอเป็นคนที่ได้เห็นเธอมา ไม่อาจให้สายไป
 แผ่นดินจะดีในไม่ช้า ความสุขจะคืนมา..ประเทศไทย”

(MGR Online, 2557)

จากบทเพลงคืนความสุขให้ประเทศไทยข้างต้น แสดงให้เห็นว่ารัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา หรือคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) พยายามสร้างวาทกรรมผู้สร้างชาติและผู้พัฒนาชาติ ซึ่งเนื้อหาในบทเพลงกล่าวถึงแนวทางการทำงานของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ว่าทำงานอย่างซื่อตรง เพื่อให้

ประชาชนในประเทศมีความสุขโดยเร็ว (สันติ ทิพนา, 2559, น. 163) ซึ่งสาระสำคัญหลัก คือ ต้องการจะสื่อสารในวาทกรรมชาตินิยมผ่านบทเพลงนี้ได้แก่ ให้ประชาชนมองว่า คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) เป็นผู้เข้ามาพัฒนาประเทศและความเจริญก้าวหน้าต่างๆ ของประเทศ หรือเป็นผลมาจากความสามารถในการบริหารประเทศของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ซึ่งเป็นการสร้างวาทกรรมผู้สร้างและผู้พัฒนาผ่านบทเพลงคืนความสุขให้ประเทศไทย เพื่อให้ประชาชนเกิดการยอมรับในรัฐบาลของตน

2.2) วาทกรรมความรักชาติในบทเพลงเพราะเธอคือประเทศไทย

ในส่วนต่อมาเป็นเพลงที่สองคือ “เพราะเธอคือประเทศไทย” เป็นเพลงที่รัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชาหรือคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) พยายามสร้างวาทกรรมชาตินิยม ในลักษณะเป็นวาทกรรมเชิงรักชาติ ให้ประชาชนรับรู้ถึงตัวผู้ปกครองว่ามีความรักชาติมาก ดังตัวอย่างเพลงตอนหนึ่งว่า

“ชีวิตไม่จีรัง แต่แผ่นดินต้องยั่งยืน

อยากเห็นเธอพ้นคืน และสดใส ภาตวันเองยังหายใจ

จะยากเย็นแค่ไหน ก็ไม่ท้อ”

(ทำเนียบรัฐบาล, 2558)

จากบทเพลงดังกล่าวข้างต้น มีการสร้างวาทกรรมความรักชาติของรัฐบาลของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ซึ่งเป็นผู้ปกครองประเทศไทย ไว้ในบทเพลง “เพราะเธอคือประเทศไทย” เพื่อสร้างวาทกรรมความรักชาติโดยคำว่า “ฉัน” ในบทเพลงนี้หมายถึงพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา (จิรวัดน์ ดิวัรัตน์และไพลิน ภูจินาพันธ์, 2562, น. 25) เป็นการกล่าวถึงชีวิตของคนไม่จีรังยั่งยืน มีชีวิตอยู่ช่วงระยะหนึ่ง ก็หายตายจากกันไป แต่ว่าแผ่นดินไทยนั้นต้องยั่งยืนอยู่คู่กับประเทศไทยและประชาชนในประเทศรุ่นต่อไป เพราะฉะนั้นประชาชนต้องช่วยกันรักษาและทำให้ประเทศไทยมีการพัฒนาและยั่งยืนต่อไป ถึงแม้ว่าจะมีอุปสรรคมาขัดขวางมากแค่ไหน รัฐบาลของตนก็จะไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคและปัญหาต่างๆ ของประเทศ (สันติ ทิพนา, 2559, น. 185)

2.3) วาทกรรมวาทกรรมสามัคคีสามานฉันท์ปรองดอง

ในเพลงสุดท้ายที่นำมาเป็นตัวอย่างนี้ เป็นการพยายามของรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ในการสร้างวาทกรรมความสามัคคีสามานฉันท์ปรองดองให้กับคนในประเทศผ่านบทเพลง “ความหวังความศรัทธา” ดังตัวอย่างเนื้อร้องเพลงว่า

“ความศรัทธาความหวัง สร้างพลังที่แสนยิ่งใหญ่

ร่วมมือร่วมใจ ก้าวเดินไปสู่ปลายทาง

อย่าท้อแท้หวั่นไหว แม้มีทุกข์ภัยขวากหนาม

รวมพลังกันก้าวข้าม เพื่อความเป็นไทย

สองมือและหนึ่งหัวใจ ของคนไทยทั้งชาติ

ร่วมมือกันประกาศ ชาติไทยยิ่งใหญ่ไม่รู้วันรู้

ขอเพียงจริงใจ ขอเพียงสามัคคี ตั้งมั่นในความดี ตลอดไป

ขอเพียงเชื่อมั่น ขอเพียงมีพลังใจ สิ่งที่ยิ่งใหญ่จะกลายเป็นจริง”

(กรมประชาสัมพันธ์, 2559)

จากบทเพลงดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นการสร้างวาทกรรมชาตินิยมอย่างชัดเจน ซึ่งออกมาในลักษณะความต้องการให้ประชาชนมีความสามัคคีสมานฉันท์ปรองดองผ่านบทเพลง “ความหวังความศรัทธา” เป็นความต้องการของรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ให้ชาตินิยมกันเป็นหนึ่งเดียว (จิรวรรณ ติวรัตน์ และ ไพรัตน์ ภูจินาพันธ์, 2562, น. 26) โดยการเปรียบเปรยด้วยการใช้อวัยวะอย่างมือและหัวใจ เพื่อสื่อถึงการร่วมมือร่วมใจกัน สามัคคีกัน จะนำพาชาติไปสู่ความยิ่งใหญ่ได้ตลอดไป เป็นการเน้นย้ำว่าหากสามัคคีชาตินิยมก็จะอยู่รอด ขอเพียงให้สามัคคีทุกคนในชาติเป็นหนึ่งเดียวได้

เพราะฉะนั้นจะเห็นได้ว่า เมื่อนำแนวคิดชาตินิยม แนวคิดวาทกรรมและแนวคิดอำนาจนำ มองผ่านบทเพลงของรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา จะเห็นได้ว่ามีความสอดคล้องกัน เป็นการสร้างวาทกรรมชาตินิยมให้กับประชาชนในประเทศ เป็นวิธีการสร้างความชอบธรรมเชิงอำนาจของรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ซึ่งเป็นการให้ความสำคัญกับเรื่องชาตินิยมมีอิทธิพลต่อประชาชนในประเทศ เพราะเป็นสิ่งที่ยึดเหนี่ยวจิตใจให้ประชาชนในประเทศรวมกันเป็นหนึ่งเดียว โดยมีเป้าหมายร่วมกันคือ เสียสละเพื่อชาติ อีกทั้งวาทกรรมชาตินิยมผ่านบทเพลงของรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา จึงเป็นเครื่องมือที่ใช้เพื่อให้ได้มาซึ่งการรวบอำนาจ สามารถชักจูง ควบคุม สั่งการต่อประชาชนในประเทศง่ายขึ้น

3) การผลิตวาทกรรมชาตินิยมในรูปแบบของการศึกษา

ภายหลังจากการทำรัฐประหารของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นโยบายการศึกษาได้ถูกใช้เป็นเป้าหมายสำคัญของผู้ปกครองในการสร้างวาทกรรมชาตินิยม เพื่อสร้างความชอบธรรมเชิงอำนาจของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) รวมทั้งพยายามรวมอำนาจให้ประชาชนมีความสามัคคีรวมเป็นหนึ่งโดยนำเรื่องชาตินิยมเป็นปัจจัยสำคัญ เพราะฉะนั้นจึงทำให้รัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ผลิตวาทกรรมชาตินิยมในรูปแบบการศึกษา ตัวอย่างเช่น การแต่งเติมและสร้างเนื้อหาในวิชาประวัติศาสตร์ การเพิ่มวิชาหน้าที่พลเมืองในแผนการศึกษา

3.1) การแต่งเติมและสร้างเนื้อหาในวิชาประวัติศาสตร์

การศึกษาโดยเฉพาะวิชาประวัติศาสตร์ เป็นเป้าหมายที่สำคัญในการสร้างวาทกรรมของรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา เพราะวิชาประวัติศาสตร์สามารถสร้างความคิดขึ้นมาใหม่ได้ตามความต้องการของผู้ปกครองยุคหนึ่งๆ เป็นการปลูกฝังทางความคิดของประชาชนให้คล้อยตามได้เป็นอย่างดี ภายหลังจากการรัฐประหารยึดอำนาจของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) เนื้อหาจำนวนมากในแบบเรียนวิชาประวัติศาสตร์ได้พยายามสร้างชุดคำอธิบายถึงความจำเป็นของการรัฐประหาร การคืนความสุขให้กับประชาชน ภายใต้การดำเนินการของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ซึ่งเป็นปัญหาต่อการสร้างความจริง

ตัวอย่างในคู่มือครูในการให้การศึกษาต่อนักเรียนระบุว่า การรัฐประหารของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ในวันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 เป็นผลจากปัญหาความขัดแย้งทางการเมือง พ.ศ. 2556-2557 ซึ่งยึดเยื้อบานปลายส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ สังคมและสภาพลักษณะของประเทศ โดยคณะรักษาความสงบแห่งชาติมีเจตนา เพื่อต้องการแก้ไขปัญหาสังคมของประเทศชาติด้านต่างๆ สร้างความสามัคคีและความปรองดองของคนในชาติ (ศิวัช ศรีโกคางกุล, 2563, น. 16) ซึ่งเห็นได้ชัดว่ารัฐบาลของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา พยายามสร้างวาทกรรมชาตินิยมในแบบเรียน โดยหยิบประเด็นเรื่องปัญหาของชาติมาเป็นข้ออ้างในการยึดอำนาจ เป็นการแสดงว่าการยึดอำนาจครั้งเป็นการกระทำเพื่อช่วยประเทศชาติ แต่ในความเป็นจริงการรัฐประหารในวันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 เป็นการวางแผนที่ได้มีการเตรียมการไว้แล้ว ไม่ได้เป็นการกระทำเพราะประเทศกำลังมีปัญหา จากความสัมพันธ์ระหว่างแกนนำผู้ชุมนุม กปปส. กับกองทัพทหาร ซึ่งมีการวางแผนในการทำรัฐประหาร เห็นได้จากที่นายสุเทพ เทือกสุบรรณ แกนนำผู้ชุมนุมกปปส. ให้สัมภาษณ์กับทางหนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์ว่า ได้มีการพูดคุยกับพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชามาโดยตลอด และในระหว่างที่มีการชุมนุม นายสุเทพ เทือกสุบรรณ ได้เปิดเผยว่า ก่อนที่จะมีการประกาศกฎอัยการศึก พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ได้บอกกับนายสุเทพ เทือกสุบรรณ ว่า “มวลชน กปปส. เหนื่อยมามากแล้ว จากนั้นให้เป็นหน้าที่ของกองทัพในการเข้ามายุ่งจัดการแทน” (เนาวรัตน์ สุขสำราญ, 2557) และในส่วนต่อไปเป็นการนำเสนออีกตัวอย่างหนึ่งของคณะรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชาในการผลิตวาทกรรมชาตินิยมในรูปแบบของการศึกษา โดยการเพิ่มวิชาหน้าที่พลเมืองเข้าในการศึกษาเป็นวิชาเพิ่มเติม โดยแทรกแนวคิดเชิงชาตินิยมเข้าไปในเนื้อหา

3.2) การเพิ่มวิชาหน้าที่พลเมืองในแผนการศึกษา

คณะรักษาความสงบแห่งชาติได้มีนโยบายจัดการเรียนการสอนวิชาหน้าที่พลเมือง นำวิชาหน้าที่พลเมืองเป็นวิชาเพิ่มเติมในทุกระดับชั้น และให้สถานศึกษาทุกแห่งดำเนินการตั้งแต่ภาคเรียนที่ 2 ในปีพ.ศ. 2557 โดยในเอกสารแนวทางจัดการเรียนรู้รายวิชาเพิ่มเติมหน้าที่พลเมือง ได้กำหนดเนื้อหาในรูปลักษณะของจุดเน้นต่างๆ ที่ให้ความสำคัญ โดยมีทั้งหมด 5 จุดเน้นสำคัญ ได้แก่ จุดเน้นที่ 1 ความรักชาติ ยึดมั่นในศาสนา และเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ จุดเน้นที่ 2 ความเป็นไทย จุดเน้นที่ 3 ความเป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข จุดเน้นที่ 4 ความมีวินัยในตนเอง และจุดเน้นที่ 5 ความปรองดองสมานฉันท์ (ไทยรัฐ, 2557) ซึ่งทั้ง 5 จุดเน้นสำคัญนี้ก็ได้ถูกจำแนกออกมาตามระดับชั้นต่างๆ ตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้นไปจนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

สำหรับเป้าหมายที่สำคัญของรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชาในการจัดการเรียนรู้รายวิชาเพิ่มเติมหน้าที่พลเมืองนี้คือการสร้างวาทกรรมชาตินิยม โดยการสอดแทรก “ค่านิยม 12 ประการ” (ฉันทน์ธร์ เลี้ยวไพโรจน์, 2561, น. 182) ซึ่งเป็นค่านิยมเชิงชาตินิยมของรัฐบาล เพื่อต้องการให้ประชาชนรวมเป็นหนึ่งเดียว มีความรักชาติและเทิดทูนสถาบัน คล้อยตามต่อตัวผู้ปกครอง ง่ายต่อการควบคุมด้วยการนำเรื่องชาติและสถาบันมาชักจูงโดยจุดเน้นทั้ง 5 ประการของเนื้อหาวิชาหน้าที่พลเมืองนั้นเป็นการแสดงถึงค่านิยม 12 ประการ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบความสัมพันธ์จุดเน้น 5 ประการในเนื้อหาวิชาหน้าที่พลเมืองและค่านิยม 12 ประการของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.)

จุดเน้น 5 ประการในเนื้อหาวิชาหน้าที่พลเมือง	ค่านิยม 12 ประการของ คสช.
จุดเน้นที่ 1 ความรักชาติ ยึดมั่นในศาสนาและเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์	ข้อ 1 มีความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ซึ่งเป็นสถาบันหลักของชาติในปัจจุบัน ข้อ 9 มีสติรู้ตัว รู้คิด รู้ทำ รู้ปฏิบัติตามพระราชดำริ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ข้อ 10 รู้จักดำรงตนอยู่โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ข้อ 11 มีความเข้มแข็งทั้งร่างกายและจิตใจไม่ยอมแพ้อำนาจฝ่ายต่ำหรือกิเลส มีความละอายเกรงกลัวต่อบาปตามหลักของศาสนา
จุดเน้นที่ 2 ความเป็นไทย 1.1 ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณีไทย 1.2 ลักษณะที่ดีของคนไทย (มารยาทไทย กตัญญูทดแทนคุณพ่อแม่เพื่อพ่อแม่ เสียสละ)	ข้อ 2 ซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน มีอุดมการณ์เพื่อส่วนรวม ข้อ 3 กตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูบาอาจารย์ ข้อ 5 รักษาวัฒนธรรมไทย ประเพณีไทยอันงดงาม ข้อ 6 มีศีลธรรม รักษาความสัตย์ หวังดีต่อผู้อื่นเพื่อแม่และแบ่งปัน
จุดเน้นที่ 3 ความเป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข	ข้อ 7 เข้าใจ เรียนรู้ การเป็นประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขที่ถูกต้อง
จุดเน้นที่ 4 ความมีวินัยในตนเอง	ข้อ 4 ใฝ่หาความรู้ หมั่นศึกษาเล่าเรียนทางตรงและทางอ้อม ข้อ 8 มีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย ผู้น้อยรู้จักเคารพผู้ใหญ่
จุดเน้นที่ 5 ความปรองดองสมานฉันท์	ข้อ 12 คำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมและต่อชาติมากกว่าผลประโยชน์ของตนเอง

ที่มา: ภัทรนันธ์ เลี้ยวไพโรจน์ (2561, น. 182-183)

จากตารางเห็นได้ว่าจุดเน้นสำคัญ 5 ประการของเนื้อหาวิชาหน้าที่พลเมือง ที่รัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชาได้เพิ่มมาเป็นวิชาเพิ่มเติมในการศึกษาระดับชั้นตั้งแต่ประถมศึกษาตอนต้นถึงประถมศึกษาตอนปลายนั้น มีความสัมพันธ์อย่างยิ่งกับค่านิยม 12 ประการของรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ซึ่งเป็นหลักแนวคิดชาตินิยม โดยมีประเด็นความสำคัญเกี่ยวกับชาติและสถาบันพระมหากษัตริย์ จึงสะท้อนให้เห็นว่าการ

เพิ่มวิชาหน้าที่พลเมืองเข้าในการศึกษาของประเทศไทยหลังจากการรัฐประหารนั้น เป็นการพยายามสร้างวาทกรรมชาตินิยมในการศึกษาเพื่อให้ประชาชนที่ได้รับการศึกษามีความคล้อยตาม ในความรักชาติและเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ สามัคคีกันและทำให้ง่ายต่อการควบคุมจากผู้ปกครองด้วยการนำเรื่องชาติกับสถาบันมาเป็นสิ่งชักจูง

ฉะนั้นตัวอย่างการผลิตวาทกรรมชาตินิยมในรูปแบบของการศึกษาที่ยกมานำเสนอนั้น เป็นการแสดงให้เห็นได้เด่นชัดว่า รัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา มีความพยายามเป็นอย่างสูงในการสร้างวาทกรรมชาตินิยมในการศึกษา เพื่อสอดแทรกแนวคิดชาตินิยมและทำให้ประชาชนเกิดความรักชาติ เทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ เกิดความสามัคคีรวมกันเป็นหนึ่งเดียว เพื่อง่ายต่อการชักจูงควบคุม และเป็นการสร้างความชอบธรรมจากการทำรัฐประหารยึดอำนาจของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ซึ่งมีความสอดคล้องกับแนวคิดชาตินิยม แนวคิดวาทกรรมและแนวคิดอำนาจนำ

สรุปผลการศึกษา

บทความวิชาการนี้ต้องการศึกษาการผลิตวาทกรรมชาตินิยมของรัฐบาลพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ในฐานะนายกรัฐมนตรีและหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ว่าผลิตออกมาในรูปแบบใดบ้างและอย่างไร ผ่านแนวคิดชาตินิยมและแนวคิดวาทกรรม โดยบทความนี้จะประกอบไปด้วยแนวคิดชาตินิยมและแนวคิดวาทกรรม และประเด็นที่น่าเสนอเนื้อหาหลักออกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่หนึ่งการผลิตวาทกรรมชาตินิยมในรูปแบบคำพูดของตัวผู้นำรัฐ ส่วนที่สองการผลิตวาทกรรมชาตินิยมในรูปแบบบทเพลงของรัฐบาล และส่วนที่สามการผลิตวาทกรรมชาตินิยมในรูปแบบของการศึกษา ซึ่งผลการศึกษาได้พบว่า พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ในฐานะนายกรัฐมนตรี ทำได้มีความพยายามทำให้ประชาชนยอมรับและสามารถควบคุมประชาชนได้ด้วยการสร้างวาทกรรมขึ้นมา ถ้ามองผ่านแนวคิดชาตินิยม แนวคิดวาทกรรมและแนวคิดอำนาจนำ จะเห็นได้ว่าหลังจากพลเอกประยุทธ์ได้ก้าวขึ้นมาเป็นคณะรัฐบาลบริหารประเทศ ได้กระทำการผลิตวาทกรรมขึ้นมาอีกทั้งยังเป็นวาทกรรมชาตินิยม โดยนำเรื่องชาติและสถาบันพระมหากษัตริย์มาเป็นเรื่องสำคัญ ไม่ว่าจะเป็นการผลิตวาทกรรมการผลิตวาทกรรมชาตินิยมในรูปแบบคำพูดของตัวผู้นำรัฐที่ได้กล่าวในรายการคืนความสุขให้คนในชาติ การผลิตวาทกรรมชาตินิยมในรูปแบบบทเพลงของรัฐบาลซึ่งเป็นบทเพลงแนวชาตินิยม โดยมีทั้งสิ้น 10 บทเพลง หรือจะเป็นการผลิตวาทกรรมชาตินิยมในรูปแบบของการศึกษา ที่ได้สอดแทรกเนื้อหาชาตินิยม เทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์และสร้างความชอบธรรมเชิงอำนาจของรัฐบาลประยุทธ์ จันทร์โอชา ลงไปในเนื้อหาของการศึกษา ซึ่งทั้งหมดทั้งมวลนี้เป็นการพยายามสร้างวาทกรรมชาตินิยมของรัฐบาล โดยหยิบประเด็นเรื่องชาติและเรื่องสถาบันพระมหากษัตริย์มาเป็นเรื่องสำคัญในการชักจูงและควบคุมประชาชนให้ยอมรับรัฐบาลของตนเอง ซึ่งเมื่อประชาชนคล้อยตามแล้วรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชาก็จะได้อำนาจนำทางการเมืองในการควบคุมประชาชนในประเทศ

เอกสารอ้างอิง

- กรมประชาสัมพันธ์. (2559). **ความหวังความศรัทธา**. สืบค้นได้จาก <https://www.youtube.com/watch?v=FekmQL5EZmQ>
- จิรวัดน์ ติวะรัตน์ และ ไพสิน ภูจินาพันธ์. (2562). สาระสำคัญของบทเพลงกับการสื่อสารทางการเมืองไทย ตั้งแต่ พ.ศ. 2516 จนถึงปัจจุบัน. **วารสารรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์** 10(1), 1-32.
- จุฑาทิพ คล้ายทับทิม. (2561). **หลักความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ชิษณุพงศ์ อินทร์แก้ว และ เฉลิมศักดิ์ พิกุลศรี. (2563). การจัดวางความคิดทางการเมืองในเพลงชาตินิยมหลังรัฐประหาร 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2557. **วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด**, 14(1), 261-271.
- เชือก โชติช่วย และ กนกรัตน์ เลิศชูสกุล. (2560). กลยุทธ์การสื่อสารของรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา. **วารสารรัชต์ภาคย์**, 11(24), 212-223.
- ณัฏฐนัท เลี้ยวไพโรจน์. (2561). **จินตกรรม “ชาติไทย” ในแบบเรียนสังคมศึกษา ทศวรรษที่ 2500-2560**. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- ทำเนียบรัฐบาล. (2558). **เพราะเธอคือประเทศไทย**. สืบค้นได้จาก <https://www.youtube.com/watch?v=P7ucJwSRBeA>
- ไทยรัฐ. (2557). **กทม.เพิ่ม 'วิชาหน้าที่พลเมือง' ให้โรงเรียนในสังกัด 438 แห่ง**. สืบค้นได้จาก <https://www.thairath.co.th/content/456678>
- ธนวัตร มัททวิวงศ์. (2559). **การวิเคราะห์วาทกรรมเชิงวิพากษ์ในรายการคืนความสุขให้คนในชาติ**. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- ธัญวัฒน์ อภิภูม. (2560). **สื่อสารการเมืองสไตล์ ‘ลุงตู่’ 6 งานวิจัยถอดรหัสการสื่อสารของท่านนายกฯ**. สืบค้นได้จาก <https://thematter.co/social/research-for-understanding-genprayuth/41965>
- พิชามญช์ ศรีรักษาสินธุ์ และ ไพสิน ภูจินาพันธ์. (2563). มาตรา 44 เครื่องมือในการครองอำนาจนำของรัฐบาลคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.). **วารสารรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์**, 11(1), 171-188.
- รายการโทรทัศน์ นายกรัฐมนตรี. (2557). **แถลงการณ์ “คืนความสุขให้คนในชาติ” โดยพล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี 17 ตุลาคม 2557**. สืบค้นได้จาก <https://www.youtube.com/watch?v=mSFNwAtZasE&list=PLII9kidegBJsm2A N2NhknjeuW-PBSxj9Q&index=21>

รายการโทรทัศน์ นายกรัฐมนตรี. (2557). แลงการณ์ “คืนความสุข ให้คนในชาติ” โดยพล.อ.ประยุทธ์

จันทร์โอชา หัวหน้า คสช. 30 พฤษภาคม 2557. สืบค้นได้จาก

<https://www.youtube.com/watch?v=PfyX0owwwRM&t=135s>

รายการโทรทัศน์ นายกรัฐมนตรี. (2558). แลงการณ์ “คืนความสุข ให้คนในชาติ” โดยพล.อ.ประยุทธ์

จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี 12 ธันวาคม 2558. สืบค้นได้จาก [https://www.](https://www.youtube.com/watch?v=p9XysApspd0&list=PLlI9kidegBJsm2AN2NhknjeuW-PBSxj9Q&index=82)

[youtube.com/watch?v=p9XysApspd0&list=PLlI9kidegBJsm2AN2NhknjeuW-](https://www.youtube.com/watch?v=p9XysApspd0&list=PLlI9kidegBJsm2AN2NhknjeuW-PBSxj9Q&index=82)

[PBSxj9Q&index=82](https://www.youtube.com/watch?v=p9XysApspd0&list=PLlI9kidegBJsm2AN2NhknjeuW-PBSxj9Q&index=82)

ศิวัช ศรีโศกกุล. (2563). เรื่องเล่าแห่งความไม่เป็นประชาธิปไตย : ปมปัญหาบางประการของการจัดการ

“ความทรงจำ” ในเนื้อหาของการศึกษาระดับโรงเรียน. **วารสารรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น**, 5(1), 1-37.

สายชล สัตยานุรักษ์. (2551). **งานประชุมวิชาการชาตินิยมกับพหุวัฒนธรรม.** มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สันติ ทิพนา. (2559). วาทกรรมความรักชาติผ่านบทเพลงของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.). **วารสาร**

วิถีสังคมมนุษย์, 4(1), 174-201.

สุชานุช พันธนิยะ. (2562). “ครอบครัวคนข้ามเพศ” จากความผิดปกติและความเป็นอื่นสู่การมีตัวตนและพื้นที่

ทางสังคม : บทวิเคราะห์ตามแนวคิดวาทกรรมของมิเชล ฟูโกต์. **วารสารด้านการบริหารรัฐกิจและการเมือง**, 8(1), 24-44.

ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร. (2556). **ภาษากับการเมือง/ความเป็นการเมือง.** กรุงเทพฯ: วิชาษา.

Manager Online. (2557). **คสช. เผยแพร่เพลง “คืนความสุขให้ประเทศไทย” ขอประชาชนไว้อิสรรัทธา**

กองทัพ. สืบค้นเมื่อวันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2564 จาก [https://mgronline.com/politics/](https://mgronline.com/politics/detail/9570000063619)

[detail/9570000063619](https://mgronline.com/politics/detail/9570000063619)

Suksamran, N. (2014). **Suthep in talks with Prayuth ‘since 2010’.** Retrieved from

<http://www.bangkokpost.com/news/local/416810/suthep-in-talks-with-prayuth-since-2010>